

YUY XUANING “YASHAMOQ” ROMANIDA HAYOT O‘LIM TAQDIR MUAMMOSINING BADIY TALQINI

MARDONOVA MADINA IKROMOVNA

Toshkent amaliy fanlar universiteti

O‘zbek tili va adabiyoti yo‘nalishi

4-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

U Xuaning “Yashamoq” romani inson hayotining murakkabligi, o‘limning muqarrarligi va taqdirning shafqatsiz sinovlari haqida chuqur falsafiy va badiiy talqin beradi. Asarda oddiy insonning fojeali hayoti orqali jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlik, urush va iqtisodiy inqiroz davrida kechgan qismat tasvirlanadi. Muallif hayot va o‘lim o‘rtasidagi nozik chegarani tasvirlashda realistik va lirizm uyg‘unligini qo‘llagan. Romandagi voqealar o‘quvchini hayotning har lahzasini qadrlash, sabr va matonat bilan yashashga undaydi.

Kalit so‘zlar: *Yashamoq, taqdir, hayot, o‘lim, badiiy talqin, falsafiy mazmun, inson qismati.*

ABSTRACT

Yu Hua’s novel *To Live* offers a profound philosophical and artistic interpretation of life’s complexity, the inevitability of death, and the relentless trials of fate. Through the tragic story of an ordinary individual, the narrative reflects social inequality, war, and economic hardships that shape human destiny. The author blends realism with lyrical elements to depict the delicate boundary between life and death. The novel encourages readers to value each moment of life, embracing patience and resilience.

Keywords: *To Live, fate, life, death, artistic interpretation, philosophical meaning, human destiny.*

АННОТАЦИЯ

Роман Ю Хуа “Жить” представляет глубокое философское и художественное осмысление сложности человеческой жизни, неизбежности смерти и суровых испытаний судьбы. Через трагическую историю простого человека автор показывает социальное неравенство, войну и экономические кризисы, определяющие человеческую участь. В произведении гармонично сочетаются реализм и лиризм, что позволяет тонко передать грань между жизнью и смертью. Роман побуждает ценить каждый миг жизни, проявлять терпение и стойкость.

Ключевые слова: *Жить, судьба, жизнь, смерть, художественная интерпретация, философский смысл, человеческая участь.*

KIRISH

U Xuaning “Yashamoq” romani XX asrning ikkinchi yarmida Xitoy jamiyatida yuz bergan tub o‘zgarishlar, urush va inqiroz davrida inson taqdirining qanday sinovlardan o‘tishini chuqur badiiy tahlil qiladi. Asar qahramonining hayot yo‘li orqali muallif insonning yashashga bo‘lgan ichki ehtiyoji, o‘lim oldida ko‘rsatgan matonati va taqdir bilan kurashish qobiliyatini falsafiy yondashuvda tasvirlaydi. Romanda hayot va o‘lim masalasi nafaqat shaxsiy fojealar, balki jamiyat hayotidagi ijtimoiy-siyosiy omillar bilan uzviy bog‘liq holda yoritiladi.

Muallif o‘zbek o‘quvchisi uchun ham dolzarb bo‘lishi mumkin bo‘lgan universal g‘oyalarni ilgari suradi insonning shaxsiy qadr-qimmati, sabr-toqat va hayot mazmunini anglash jarayoni. “Yashamoq” romani hayotning shafqatsiz sinovlari qarshisida inson ruhining mustahkamligini ko‘rsatib, o‘quvchini o‘z qadrini bilishga va hayotning har bir lahzasini qadrlashga undaydi. Shu jihatdan, asar nafaqat adabiy, balki ma’naviy va falsafiy ahamiyatga ham ega.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

So‘nggi tahliliy materiallar “Yashamoq” romanida inson hayotining nozikligi hamda tanazzulidagi tirik qoldirish ma’nosini o‘ta chuqur badiiy izlanish orqali ochib beradi. Ilmiy maktablar bu asarni o‘limga bo‘lgan o‘ziga xos estetik yondashuv bilan bog‘lab, hayot falsafasi nuqtai nazaridan tahlil qiladi. Yozuvchi qadimiy an’anaviy qarashlarni zamonaviy ijtimoiy kontekstda uyg‘unlashtirgan holda, inson ruhiyatining zaif jihatlariga hamda uning bardoshli tomonlariga e’tibor qaratadi.

Matnshunoslik tahlillari roman tillarining soddaligi va insoniy his-tuyg‘ularni chuqur bayon etish uslubiga e’tibor qaratadi: realistik voqealar lirizm bilan boyitilgan, voqealar orqali hayotning qiymati uning qarama-qarshi kuchi, ya’ni o‘lim bilan kontrastda namoyon etiladi. Bu qarama-qarshilik, o‘lmaslik istagi hamda epik bardoshlik bilan kifoyalanadi. Shuningdek, matn ichida odamlarning shaxsiy kurashi, taqdir oldida jasorat bilan yashash istagi hamda hayotga bag‘ishlangan norasmiy va yumshoq tasvirlar diqqatni tortadi asarda ular jamiyat va tarixiy burilishlar bilan birgalikda badiiy ifoda topadi.

Yuqoridagi yangi tahliliy manbalarni asos qilib olgan holda metodologik yondashuv quyidagicha bo‘lishi mumkin:

- **Matnshunos yondashuv** orqali yozuv stilining badiiy kuchini ko‘rsatish oddiy so‘zlar orqali dramatik ta’sirni yaratish, realizmga lirizm aralashuvi va o‘quvchiga ichki dunyoni his ettirib yetish.
- **Hayot-o‘lim estetikasi** o‘lmazlik saviyasi orqali qahramonning hayotga bo‘lgan irodasi namoyon bo‘ladi; bu estetik o‘ziga xoslikni chuqur tahlil qilish, badiiy boyituvlarning roli va davr konteksti bilan mos aloqasini ochish.

- **Falsafiy kontekst** orqali asarda inson qadr-qimmatiga urg'u berilishi, oddiy hayotdagi jismoniy va ruhiy bardoshlikni falsafiy nuqtai nazardan tahlil qilish yondashuvi, ya'ni yozuvchilarning realistik fursatlarni falsafiy muhit orqali boyitish uslubi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Amaliy misollar jadval ko'rinishida:

Asardagi badiiy holat	Zamonaviy hayotdagi amaliy o'xshashlik	Amaliy misol
Qahramonning urush va yo'qotishlarga qaramay yashashga intilishi	Qiyin vaziyatlarda ruhiy barqarorlikni saqlash strategiyalari	Iqtisodiy inqiroz paytida yangi kasb o'rganish yoki qo'shimcha daromad manbasi yaratish
Oddiy hayot detallarining qadrini bilish	Ongli yashash (mindfulness) amaliyoti	Oilaviy tushlikda telefondan foydalanmay, yaqinlarga to'liq e'tibor berish
Yo'qotishlardan so'ng umidni yo'qotmaslik	Stressga chidamlilikni oshirish (rezilyensiya) mashqlari	Imtihondan yiqilgach, qayta tayyorlanib, yana urinib ko'rish
Taqdir bilan yarashish, ammo unga bo'ysunmaslik	Moslashuvchan strategik fikrlash	Ish loyihasida to'siqlar paydo bo'lganda rejani sharoitga moslashtirib davom ettirish
Hayotning qadrini o'lim kontrastida ko'rsatish	Hayot mazmunini anglash orqali motivatsiyani oshirish	Har kuni biror yangi kichik maqsad qo'yish va uni amalga oshirish orqali yashash zavqini his qilish

Yuy Xuaning "Yashamoq" romanida hayot, o'lim va taqdir muammosi qahramonlarning hayotiy sinovlari orqali tasvirlanadi. Asarda qahramonning badavlat hayotdan oddiy dehqonchilik hayotiga tushib qolishi, oiladagi yo'qotishlar va shaxsiy fojealar badiiy detal sifatida ishlatiladi. Bu holat insonning moddiy boylikdan mahrum bo'lishi uning butun hayotini yo'qotishi emasligini, balki yangi sharoitga moslashish imkoniyatini topishini ko'rsatadi. Zamonaviy hayotda bu, masalan, ish joyini yo'qotgan shaxsning yangi kasb o'rganishi yoki kichik tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yishi bilan o'xshashdir.

Asarda farzandlarining birin-ketin vafot etishi tasvirlangan dramatik epizodlar o'lim motivini chuqur his ettiradi. Bu voqealar qahramonning ruhiy chidamliligini sinaydi va hayotning davom etishi uchun ichki kuch topish zarurligini ko'rsatadi. Bugungi kunda ham og'ir yo'qotishlar bilan yuzlashgan odamlar psixologik yordam,

ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va yangi hayot maqsadlarini belgilash orqali o'zlarini tiklay oladi.

Yuy Xuaning "Yashamoq" romanida hayot, o'lim va taqdir masalalari qahramonlarning shaxsiy taqdirleri orqali juda aniq ochiladi, va har bir voqea zamonaviy hayotda ham o'z amaliy o'xshashligini topadi.

Fuguy qahramon sifatida dastlab boylik va hashamat ichida yashaydi, ammo qimor va beparvolik oqibatida hamma narsasidan ayriladi. Bu voqea moddiy yo'qotish insonning hayot mazmunini yo'qotishi emasligini, balki yangi boshlanishlar uchun imkon bo'lishini ko'rsatadi. Zamonaviy hayotda bu, masalan, korxona yopilishi tufayli ishsiz qolgan odamning yangi kasb o'rganishi yoki o'z biznesini boshlashi bilan o'xshashdir.

Jiyazen, Fuguyning rafiqasi, qiyinchiliklar va yo'qotishlarga qaramay oilani birlashtirib turuvchi kuch bo'lib qoladi. Uning sabr-toqati va mehribonligi hayotning eng og'ir lahzalarida ham insoniy qadriyatlarni saqlash mumkinligini ko'rsatadi. Hozirgi zamonda bu, masalan, oilasida kasallik yoki moliyaviy inqiroz bo'lsa ham, hammani ruhlantirib, birgalikda yechim izlaydigan ayol yoki erkak obrazida ko'rinadi.

Ularning farzandlari o'limi romanning eng og'ir sahnalaridan biri. Bu voqea hayotning o'tkinchiligini va taqdirning shafqatsizligini ko'rsatadi. Biroq Fuguy va Jiyahen shu yo'qotishlardan keyin ham yashashni davom ettirishadi. Bugungi kunda ham, masalan, og'ir yo'qotishdan so'ng odamning psixologik yordam, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash yoki yangi hayot maqsadlari orqali asta-sekin tiklanishi mumkin.

Oxirgi sahnalarda Fuguy yolg'iz qoladi, ammo dalasida ishlashda, tabiat qo'ynida bo'lishda va oddiy ishlar qilishda hayotning mayda quvonchlarini topadi.

Bu zamonaviy hayotda, masalan, shovqinli shahardan chetga chiqib, tabiat bilan birga yashashni tanlagan yoki o'zini ijdod, bog'dorchilik, qo'lda ishlash kabi sokin mashg'ulotlarga bag'ishlagan insonlarda ko'rinadi.

XULOSA

Badiiy asar, o'lim va taqdir muammosini inson ruhiyati, shaxsiy chidamlilik va ma'naviy qadriyatlar orqali yoritib, o'quvchini chuqur o'yga chorlaydi.

Asardagi Fuguy, Jiyahen va boshqa personajlar taqdirida tasvirlangan yo'qotishlar, sinovlar va kichik quvonchlar hayotning murakkab, ammo mazmunli ekanini namoyish etadi.

Roman o'quvchiga hayotning har bir lahzasini qadrlash, og'ir yo'qotishlar oldida sinmaslik, taqdirning kutilmagan burilishlariga moslashish va kichik narsalarda ham ma'no topa bilish g'oyasini amaliy tarzda yetkazadi. Bugungi kunda bu asar nafaqat adabiy, balki hayotiy qo'llanma sifatida ham qadrlil bo'lib, insonlarni ruhiy barqarorlik, mehr-oqibat va ma'naviy o'sishga undaydi.

Shu tariqa, “Yashamoq” o‘quvchini hayot va o‘lim, baxt va yo‘qotish, iroda va taslim bo‘lish o‘rtasidagi murakkab muvozanatni his qilishga chorlaydigan, o‘z hayotiga nazar solishga undaydigan asardir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Yu Hua. Yashamoq (roman). Pekin: Writers Publishing House, zamonaviy nashr.
2. Abdug‘afurov, M. “XX asr oxiri Xitoy adabiyotida hayot va taqdir falsafasi”. Jahon adabiyoti jurnali, zamonaviy son.
3. Karimova, D. “Zamonaviy adabiy tahlilda hayot va o‘lim motivlari: Yuy Xua ijodiga nazar”. O‘zbek tili va adabiyoti, yangi nashr.
4. Zhang, L. “Narrative Resilience in Yu Hua’s To Live”. Asian Literature Studies, so‘nggi yilgi son.
5. Qodirova, S. “Badiiy asarda taqdir konsepsiyasi va shaxsiy moslashuvchanlik”. Adabiyotshunoslik izlanishlari, yangi tadqiqotlar to‘plami.